

УДК 821.161.2-14.09:398.87

Специфіка пісень-хронік як жанру українського ліро-епосу

Оксана ЧІКАЛО

Кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник відділу фольклористики
Інституту народознавства НАН України
79000, м. Львів, просп. Свободи, 15
e-mail: ochikalo@yahoo.com

У статті окреслено головні етапи нагромадження і наукового опрацювання пісень-хронік, наголошено на проблемах жанрової диференціації та дефініції. Зазначений жанр представлено як формо-змістову єдність, своєрідність якої виявляється у функціональності, структурі, семантиці та елементах поетичного вираження. Простежено зв'язок пісень-хронік із фольклорною традицією та з'ясовано зв'язки між давнім матеріалом і новотворами.

Ключові слова: пісні-хроніки, жанр, сюжет, мотив, традиція, тропи, формула.

Дослідження жанрів українського фольклору, їхнє теоретичне опрацювання засвідчили певну прогалину у вивченні творів народного ліро-епосу. Ідеться про новотвори як їх класифікують деякі дослідники [9, с. 41–56; 18, с. 34–59; 30, с. 57–65], зокрема “співанки-хроніки”, або ж “новини”. Ф. Колесса у статті “Українська народна пісня в найновішій фазі свого розвитку” відзначав, що “характерною ознакою живоючої традиційної поезії є її пливкий стан, що потягає за собою постійну мінливість, постійне перетворювання і перероджування. Усна творчість ніколи не стоїть на одному місці, а постійно йде вперед, неначе проходить процес живого організму чи то здіймаючись угору у своєму розвитку, чи спадаючи в долину, здобуваючи нові терени та рівночасно понехтуючи давні” [18, с. 35]. Саме таким оригінальним явищем у процесі фольклорної жанротворчості виявилися пісні-хроніки, які виникають і розвиваються і на сучасному етапі. Якщо українська народна балада уже понад півтора століття була об'єктом наукових досліджень – доповідей, статей, монографій, дисертацій, то пісні-хроніки стали об'єктом студій недавно. Це спричинило низку невирішених теоретичних питань. Вони стосуються насамперед термінології, критеріїв розмежування, наукової класифікації джерельного матеріалу, а також його структури та семантики.

В українській фольклористиці питання жанрової диференціації пісень-хронік поставало ще в ХІХ ст., коли розпочався активний процес їхньої фіксації. У збірках З. Доленги-Ходаковського, В. Залеського, Я. Головацького, О. Кольберга цей народнописаний пласт ще не виокремлювали з-поміж інших жанрів, а через певну подібність зараховували переважно до дум чи баладних пісень. Із появою перших наукових досліджень на цю тему відзначено певний поступ у вирішенні проблеми. В. Гнатюк, Ф. Колесса вважали ці народнопоетичні зразки “новотворами”. Зо-

крема, Ф. Колесса писав, що “хоч народні маси поволі нехтують... пісні, що стають для них неактуальними, а то й незрозумілими, то рекомпенсантаю, хоч далеко не повною, сеї втрати являються нові пісні, так звані пісенні новотвори” [18, с. 36]. І. Франко відводив їм статус новітнього епосу.

У другій половині ХХ ст. простежується тенденція до розвитку теоретичних засад, які були закладені у ХІХ ст. Так, О. Дея, спираючись на наукові здобутки В. Гнатюка та Ф. Колесси, стверджував, що пропоновані твори “складають окремий жанр епічної поезії. Вони виконують роль своєрідної усної сільської газети, що у поетичній формі оповідає про близькі слухачам конкретні несподівані, переважно трагічні події” [14, с. 12]. Учений акцентував на тому, що цьому жанру властива особлива тематична сфера, а також трагіко-драматичний характер колізій. Зміст пісень-хронік, на його переконання, відтворено специфічним комплексом композиційно-стилістичних і ритмомелодійних засобів. За визначенням О. Дея, цей пісенний матеріал є окремим жанром, “який має відтворювати гостродраматичні й трагічні події та випадки громадсько- та родинно-побутового характеру по живих їх слідах..., детально інформувати слухачів про нещастя чи трагедію звичайної конкретної людини” [14, с. 14]. Пісні-хроніки, на його думку, в узвичаєній поетичній формі відтворюють сумну новину, звістку, а злободенність є однією із їх визначальних рис. Учений уперше увів до наукового обігу термін “співанка-хроніка”, який обґрунтував особливостями відтворення дійсності (хронікальність, документальність) і регіонально-етнографічною специфікою жанру. Адже в ареалі найбільшого поширення та побутування цього матеріалу – Гуцульщині – термін “співанка” превалює над загальноукраїнським – “пісня”. Визначення та концепцію О. Дея щодо критеріїв диференціації поетичних новин поділяють сучасні дослідники Г. Сінченко, С. Грица, Р. Кирчів, Г. Дем’ян, Є. Луньо, Г. Сокіл та ін.

Однак фактографічний матеріал засвідчує його активне побутування і на Опіллі, Надсянні, Західному Поділлі, де домінує відповідник “пісня”, на який, очевидно, необхідно замінити першу частину терміна, запропонованого попередниками. Тому у статті послуговуємося назвою “пісня-хроніка”, яку задекларував І. Ребошапка [7], однак теоретично не обґрунтована. Вона вказує на жанрові особливості цього народнопісенного пласту, проте не звужує територію його побутування тільки до Карпатського регіону. Необхідно зазначити, що з метою уникнення частого повторення цього терміна як синонім використовують народну назву “новина”. З погляду народної традиції вона найбільш повно відтворює суть цього народнопісенного пласту, однак “слід все ж не забувати, що сам народ, даючи ту чи іншу назву жанрам свого мистецтва, керується не науково-теоретичними міркуваннями, а лише фіксує побутову традицію, що склалася” [13, с. 109]. Таким чином, доцільніше використовувати дещо уточнений варіант – “поетична новина”, який акцентує на художньому опрацюванні реальної події.

Дещо інший погляд на проблему жанрової належності та термінології має С. Мишанич, який вважає цей фольклорний пласт баладним утворенням і називає його “баладами-хроніками”. Він зазначає, що “тематичне розширення жанру, збагачення поетичної палітри фольклористи простежують у баладах новішого походження. При збереженні традиційної основи цим баладам притаманні строго реалістичний стиль викладу, психологічне осмислення вчинків героїв, деталізація епізодів, розкриття внутрішніх пружин, які рухають цими вчинками” [23, с. 25]. Подібність пісень-хронік і балад учений обґрунтовує спільністю теми (здебільшого з родинного життя), однак, як з’ясувалося у процесі дослідження, тематичних груп є значно більше. Дослідник не бере до уваги історичні пісні-хроніки, які відтворюють історико-соціальні процеси кризь призму постатей героїв, оборонців рідної землі (опришка Олексі Довбуша, селянського ватажка Лук’яна Кобилиці, першого провідника УВО-ОУН Євгена Коновальця та численних підпільників-

повстанців, які у ХХ ст. боролися за незалежність України). У центрі балад-хронік, як і “класичних” балад, вважає С. Мишанич, – не епічні герої, а звичайні люди, характери яких індивідуалізовані. Однак ця особливість, на нашу думку, є достатньо умовною, адже у хроніках історичного змісту спостерігається типізований образ народного оборонця, захисника України (опришка, селянського ватажка, стрільця, повстанця).

Попередньо заявлене питання розмежування пісень-хронік і балад зумовлено неоднозначністю у визначенні категорії жанру у фольклористиці загалом. Існує кілька поглядів на окреслення терміна “фольклорний жанр”. Учені розуміють його як “здебільшого видове (значною мірою умовне) історичне поняття фольклорної поетики, що об’єднує класифікацію фольклорних творів за різними типами їх поетичної структури” [3, с. 193]. На думку В. Гусева, жанр – “основна категорія наукової класифікації, оскільки фольклорний жанр є історично укладеною відносно стійкою формою відображення дійсності і висловлення ставлення до неї народних мас” [13, с. 6]. Близькою є позиція Б. Путілова, який вважає, що “жанри – це форми, що склалися історично... це і відповідна сфера дійсності, що стала предметом художнього зображення, і відповідна система поглядів та оцінок, яка отримала специфічне художнє вираження, і відповідний комплекс поетичних засобів” [10, с. 71]. Позиція В. Проппа у визначенні категорії жанру зводиться до сюжетно-тематичних і поетичних особливостей: “Специфіка жанру, – наголошував учений, – полягає у тому, яка дійсність відтворена у ньому, якими засобами ця дійсність зображена, яка оцінка її, яке ставлення до неї і як це ставлення висловлено. Єдність форми зумовлює єдність змісту, коли розуміти під змістом не тільки фабулу, а й смисловий і емоційний світ, виражений у творі” [26, с. 36]. Однак наймісткіше межі цієї категорії визначив І. Земцовський. Він розглядав жанри як систему, у якій існують внутрішні зв’язки, що зумовлюють подібність жанрів на функціональному та семантичному рівнях, які є чи не найголовнішими для визначення жанру [16, с. 26]. Отже, жанрова належність певного народнопісенного пласту визначається не тільки специфікою зображення дійсності та засобами її відтворення, а й його ідейно-естетичною цільовою спрямованістю. Саме цей аспект, на нашу думку, є головним у жанровій диференціації пісень-хронік і балад.

У сучасній фольклористиці функціональність розглядається як “складна система динамічних взаємообернених внутрішніх і зовнішніх зв’язків – образних, сюжетних, жанрових, побутових, соціальних, історичних” [12, с. 6]. Вони поєднують усну словесність із різними невербальними сферами: психологією, народним побутом, історичними процесами, традиційними звичаями та уявленнями, що дозволяє стверджувати про поліфункціональність народної пісенності [11, с. 180–183]. Однак багатство функцій не свідчить про їх рівнозначність. Так, пісням-хронікам властиві пізнавальна, естетична, дидактична, соціальна, проте домінуючою є інформативна. На відміну від балад, які призначені для впливу на психологічну сферу, збудження у слухачів певного емоційного стану, пісні-хроніки виникають із метою повідомлення та фіксації у народній пам’яті інформації про передчасно втрачених близьких людей* чи моральних авторитетів (народних героїв, провідників нації). Тому з погляду функціональності цей жанр близький до фольклорної прози, зокрема переказів, для яких визначальним є інформативний аспект [27, с. 233].

Збереження функціональних зв’язків важливе для пісень-хронік. Адже з плином часу ця система змінюється – втрачається зв’язок із конкретною подією та реальними особами, локальним етнографічним середовищем. Наслідком цього є

* Про це свідчать укладачі та виконавці хронік національно-визвольного характеру (Пучкевич Марія Петрівна із с. Кам’янка Сколівського району).

нівелювання головних жанрових параметрів – деталізації та документальності викладу сюжетних колізій. Тоді починає домінувати не опис, а осмислення події, посилюється акцент на її емоційному сприйнятті. Яскравий приклад такого процесу – поетичні новини про Прокопову дочку чи загибель Є. Коновальця, які з часом можуть трансформуватися у балади чи історичні пісні.

Однак деяка відмінність у відтворенні реальної дійсності у зразках зазначених жанрів існує. Так, хоча пісні-хроніки, як і балади, змальовують незвичайні, виняткові випадки, проте їм притаманна конкретика у змалюванні подій, яка пов'язана з епічною позицією співця. Він, на відміну від виконавця балад, є не тільки свідком, а й активним учасником подій. Цим пояснюється документально-хронікальна манера виконання, на якій наголошують самі виконавці, стверджуючи “вірну правду”, яка є “аксіомою естетики жанру співанок-хронік, основою творчого методу їх виконавців” [14, с. 20]. Саме нею обумовлений “літописний” стиль цих творів і тяжіння до натуралістичності зображення деяких епізодів. Його збереження значною мірою залежить від поінформованості слухачів про подробиці події, оскільки вони часто теж виступають очевидцями.

Точність у відтворенні подій зумовлена часопросторовою локалізацією, яка є засадничою жанровою ознакою пісень-хронік. Вона кардинально відрізняє цей жанр від балад, які передають події в минулому часі. Баладні пісні демонструють дещо “деформований зв'язок з емпіричною історичною реальністю”. У цих піснях “історик не повинен шукати... вказання дня і числа битви або точного пояснення місця, вірної реляції; у цьому відношенні небагато пісень допоможуть йому. Але коли він хоче пізнати справжній побут, стихії характеру, усі найтонші відтінки почуттів, хвилювань, страждань, радощів описуваного народу, коли захоче випитати дух минулого віку, загальний характер всього цілого і окремо кожного часткового, тоді він буде задоволений цілком: історія народу розкриється перед ним у ясній величі” (М. Гоголь) [20, с. 72].

Хронотоп [29, с. 340] пісень-хронік як “злиття просторових та часових прикмет в осмисленій конкретній єдності” [2, с. 235], як правило, є чітко окресленим, що виявляється у топоніміці та конкретних темпоральних рамках. Оскільки носії цього фольклорного матеріалу вважають пісні-хроніки правдивими, то їх час характеризується як реальний, недавно минулий. Про часопросторову віднесеність дії опосередковано свідчать образи героїв, що створені на основі реальних відомих у народному середовищі прототипів (родичів, односельців).

Неможливо оминати і питання естетики, яке в “художній творчості є природним підґрунтям формування і розвитку мистецтва – закономірного творчого процесу” [25, с. 6]. Цей аспект досить добре опрацьований у фольклористичці [4; 8; 19, с. 79-94; 1, с. 163-169; 21; 15, с. 3-22]. Зокрема, ще М. Максимович відзначав, що українські пісні характеризуються драматичним способом викладу предмета [22, с. 444]. Категорія драматичного достатньо об'ємна і розглядається у народознавчій науці в широкому та вузькому значеннях [31, с. 15]. Проте у піснях-хроніках і баладах застосовують різні підходи, зумовлені їхніми жанровими характеристиками. Баладний матеріал засвідчує, що драматичне охоплює усі тексти, де наявне будь-яке протистояння незалежно від того, яке закінчення воно матиме. У вузькому значенні драматичними вважають ті конфлікти, які завершуються відносно “щасливо”, без катастрофічних наслідків для героя. Через певні протистояння і суперечності у баладних піснях втілено той чи інший ідеал. Це відбувається через зображення негативних явищ дійсності, що є однією із закономірностей її естетики. Такі “відхилення від ідеалу” передають його ж велич і красу. У прагненні до нього виявляється одна з граней драматичного в народній баладі. У піснях-хроніках, на відміну від балад, категорія драматичного розглядається в одній площині, що зумовлено їхньою жанровою специфікою, адже тут будь-яке протистояння закінчу-

ється трагічно. Поетичні новини акцентують увагу не на ідеалі, а на наслідках, зумовлених його ігноруванням. Так, руйнування сім'ї як суспільного інституту, в якому гармонійні стосунки формувалися упродовж століть, призводить до трагедії – загибелі персонажів.

Естетик Ю. Борев зазначав, що “у мистецтві трагічне настільки давнє, наскільки давнє саме мистецтво” [5, с. 43]. Однак відтворення трагічних ситуацій у фольклорних жанрах різне. У баладах зацентровано увагу на духовному світі людини, її психологічному стані. Тут трагізм, з одного боку, передається через внутрішній світ персонажа, виявляється у його почуттях. Він “полягає переважно у внутрішніх суперечностях і боротьбі, що виникають у свідомості, в душах людей” [6, с. 124]. З іншого боку, цю категорію передано через дії персонажів, що якоюсь мірою наближує балади до пісень-хронік, які відтворюють її переважно саме через дію. Це зумовлено виникненням творів одразу після події, яка тримає у стані збудження, емоційної напруги усе середовище, що вимагає від співця точного відтворення випадку, фіксації усіх його подробиць. Балада спрямована на те, щоб викликати співчуття в аудиторії, пісня-хроніка – на відтворення реальної події. Наприклад, саму смерть у баладах не подано безпосередньо, а опосередковано, як порівняння чи натяк, що відрізняє їх від пісень-хронік, які точно, зі збереженням усіх подробиць, описують смертельний випадок. Однак спільним для цих жанрів є те, що трагічне у них постає як відчуття зруйнованого світопорядку, порушеного традиційного укладу життя.

Категорія героїчного притаманна багатьом творам українського фольклору, зокрема тим, які “відображають картини минулого нашої землі, уявлення про подвиг, мораль – загалом ментальність українців” [28, с. 4]. Так, зазначені ліро-епічні жанри ілюструють багатоплановість реалізації героїчного у ліро-епосі. Втілення цієї категорії у баладі відбувається через поєднання трагічного з героїчним пафосом. “Героїчне, – акцентує О. Таланчук, – це не тільки історичні пісні, легенди чи думи про певні події, славні військові походи, що увінчувалися перемогами. Серед наших пісень є багато й сумних, у яких виливалися сльози втрат, безсилля, розчарування, туга за втраченою свободою, покинутим рідним краєм...” [28, с. 3]. Через цю категорію виявляється глибина соціальних зв'язків особистості, її ставлення до загальносуспільних інтересів [24, с. 3], тому найбільш рельєфно героїчне втілюється у творах, присвячених національно-визвольним змаганням. Яскравим прикладом його втілення є мотив загибелі козака, стрільця, повстанця, який поєднує героїку боротьби та її трагічні моменти. У піснях-хроніках героїчне відтворюється рельєфніше. На відміну від балад, які змальовують героїчні події узагальнено, пісні-хроніки зображають випадки боротьби за високий ідеал нації. Виразність тут досягається конкретикою, притаманною цьому жанрові, зокрема завдяки реальності самих подій, збережених у пам'яті народу, а також прототипів персонажів, що були вихідцями з того середовища, в якому створені поетичні новини.

Як видно з попереднього викладу, зображувана дійсність зумовлює не тільки жанрові ознаки пісень-хронік, а й специфіку її художнього відтворення. Подібність ситуацій, віддзеркалених у цих творах, призводить до використання однотипних поетико-стилістичних засобів. Для поетичних новин характерні сюжетні блоки, формули, діалогічне мовлення, повторювані звороти, описові вислови, які не лише відображають ширину хронікальної оповіді, а й сприяють імпровізації. Епічність стилю забезпечує докладність і послідовність оповіді, що передається шляхом нагромадження однорідних речень. Особливість лексики представленого народнопісенного матеріалу полягає у простоті та мінімізації використання тропів. Найчастіше у них трапляються традиційні постійні епітети, порівняння, властиві розмовній мові. Також поетичним новинам притаманна розгалужена система

образів-символів, відтворених назвами суб'єктів історичного процесу. Найпомітніший зооморфний образ – зозуля-віщунка – знаковий для цього фольклорного пласту, оскільки він є символом передбачення, віщування трагічних подій чи долі людини.

Таким чином, можемо ствердити, що пісні-хроніки – це цілком самостійний жанр, який є регіональним утворенням народного ліро-епосу. Він призначений для відображення та фіксації у пам'яті народу надзвичайних подій локального значення, що стосуються різних сфер життя людини. На підставі аналізу цих пісень виокремлено головні ознаки, що істотно відрізняють їх від балад. Насамперед це функціональність, зокрема, виразне домінування інформативного чинника. У дворах цього жанру своєрідно відбувається естетичне освоєння дійсності. Повідомлення про конкретні події подано в художній формі, що склалася в рамках цього жанру на основі традиційних поетико-стилістичних засобів. Вони засвідчують тяглість і динаміку розвитку фольклорної традиції, що виявляється у їхній здатності пристосовуватися до специфіки новотворів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астафьева Л. А. Эстетические функции символики в народных лирических песнях / Л. А. Астафьева // Проблемы фольклора. – Москва : Наука, 1975. – С. 163–169.
2. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе / М. М. Бахтин // Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. – Москва : Художественная литература, 1975. – 502 с.
3. Березовський І. П. Жанр фольклорний / І. П. Березовський // Українська літературна енциклопедія : у 5 т. – К. : УРЕ ім. М. П. Бажана, 1990. – Т. 2. – С. 193.
4. Бодянский И. О. О народной поэзии славянских племен (Рассуждение на степень магистра философского факультета первого отделения, кандидата Московского университета Иосифа Бодянского) / И. О. Бодянский. – Москва, 1837. – 154 с.
5. Борев Ю. Б. О трагическом / Ю. Б. Борев. – Москва : Советский писатель, 1961. – 392 с.
6. Борев Ю. Б. Основные эстетические категории / Ю. Б. Борев. – Москва : Высшая школа, 1960. – 446 с.
7. Відгомін віків: Збірник народних балад, історичних пісень та пісень-хронік / Зібрав і упорядкував І. Ребошанка. – Бухарест : Критеріон, 1974. – 366 с.
8. Гайдай М. М. Народна етика у фольклорі східних і західних слов'ян / М. М. Гайдай. – К. : Наукова думка, 1972. – 200 с.
9. Гнатюк В. Пісенні новотвори в українсько-руській народній словесності / В. Гнатюк // ЗНТШ. – 1902. – Т. 50. – С. 19–37; 1903. – Т. 52. – С. 38–67.
10. Гусев В. Е. Жанр / В. Е. Гусев // Восточнославянский фольклор: Словарь народной и научной терминологии. – Минск : Наука і тэхніка, 1993. – С. 71.
11. Гусев В. Е. О полифункциональности фольклора / В. Е. Гусев // Актуальные проблемы современной фольклористики : Сб. ст. и материалов / Сост. В. Е. Гусев. – Ленинград : Музыка, 1980. – С. 180–183.
12. Гусев В. Е. Полифункциональность фольклора / В. Е. Гусев // Македонски фолклор. – 1976. – № 18. – С. 3–15.
13. Гусев В. Е. Эстетика фольклора / В. Е. Гусев. – Ленинград : Наука, 1967. – 320 с.
14. Дей О. Співанки-хроніки (новини) / О. Дей // Співанки-хроніки. Новини. – К. : Наукова думка, 1972. – С. 11–53.
15. Денисюк І. О. Національна специфіка українського фольклору (Матеріали до лекції) / І. О. Денисюк // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2003. – Вип. 31. – С. 3–22.
16. Земцовский И. И. Жанр. Функция. Система / И. И. Земцовский // Советская музыка. – 1971. – № 1. – С. 24–32.
17. Іваньо І. В. Очерк развития эстетической мысли Украины / И. В. Иваньо. – Москва : Искусство, 1981. – 424 с.

18. Колесса Ф. Українська народна пісня в найновішій фазі свого розвитку / Ф. Колесса // Колесса Ф. Фольклористичні праці. – К. : Вища школа, 1970. – С. 34–59.
19. Кулагина А. В. Антитеза в баладах / А. В. Кулагина // Фольклор как искусство слова. Художественные средства русского народного поэтического творчества. – Москва : Издательство Московского университета, 1975. – Вып. 3. – С. 79–94.
20. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів / В. М. Лесин, О. С. Пулинець. – К. : Радянська школа, 1965. – 431 с.
21. Любимова Т. Б. Трагическое как эстетическая категория / Т. Б. Любимова. – Москва: Наука, 1985. – 128 с.
22. Максимович М. А. О малороссийских народных песнях / М. А. Максимович // Максимович М. А. Собрание сочинений. – К., 1877. – Т. 2. – С. 439–458.
23. Мишанич С. Сучасне життя української народної балади в Карпатах / С. Мишанич // З гір Карпатських : Українські народні пісні-балади / Упорядкув., підготов. текстів, вступ. ст., прим. та слов. С. В. Мишанича. – Ужгород : Карпати, 1981. – С. 5–26.
24. Мовчан В. С. Героическое в системе эстетических категорий / В. С. Мовчан. – Львов : Вища школа, 1986. – 151 с.
25. Оніщенко О. І. Художня творчість у контексті гуманітарного знання / О. І. Оніщенко. – К. : Вища школа, 2001. – 179 с.
26. Пропп В. Я. Принципы классификации фольклорных жанров / В. Я. Пропп // Пропп В. Я. Фольклор и действительность : Избр. статьи. – Москва : Наука, 1976. – С. 34–45.
27. Сокіл В. В. Українські історико-героїчні перекази: структурно-семантичний та поетичний аспекти / В. В. Сокіл. – Львів : Інститут народознавства НАН України, 2003. – 320 с.
28. Таланчук О. Мудрий і правдивий голос душі народної / О. Таланчук // Героїчний епос українського народу: Хрестоматія / Упорядкув. О. М. Таланчук, Ф. С. Кислого. – К. : Либідь, 1993. – С. 3–6.
29. Топоров В. Н. Пространство / В. Н. Топоров // Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. – Москва, 1988. – Т. 2. – С. 340.
30. Франко І. Я. Як виникають народні пісні / І. Я. Франко // Франко І. Я. Зібрання творів : У 50 т. – К. : Наукова думка, 1980. – Т. 27. – С. 57–65.
31. Яранцева Н. Про драматичне / Н. Яранцева. – К. : Мистецтво, 1971. – 130 с.

Specificity of Chronicle-Songs as a Genre of the Ukrainian Lyrical Epos

Oksana CHIKALO

The article outlines the main stages of accumulation and scientific study of chronicle-songs, and emphasizes the problems of genre differentiation and definition. The specified genre is presented as a form-semantic unity, the uniqueness of which is revealed in functionality, structure, semantics and elements of poetic expression. The correlation of chronicle-songs and folk tradition is observed and the relationship between old material and new formation is ascertained.

Key words: chronicle-songs, genre, plot, motive, tradition, tragedy, tropes, formula.

Специфика песен-хроник как жанра украинской лиро-эпика

Оксана ЧИКАЛО

В статье обозначены основные этапы накопления и научной обработки песен-хроник. Акцент сделан на проблемах их жанровой дифференциации и дефинирования. Песни-хроники рассмотрены как формально-содержательное единство, своеобразие которого проявляется в функционировании, структуре, семантике и образных средствах. Прослежена связь песен-хроник с фольклорной традицией и выяснены связи между старым материалом и новообразованиями.

Ключевые слова: песни-хроники, жанр, сюжет, мотив, традиция, тропы, формула.

Стаття надійшла до редколегії 11.10.2012

Прийнята до друку 24.11.2012